

ASSESSMENT OF LIQUIDITY AND SOLVENCY OF THE PLANT OF CONFECTIONERY INDUSTRY

H. Rohanova, K. Shcherbakova

National University of Food Technologies

Key words:

*Liquidity,
Solvency,
Assets,
Liability,
Balance,
Balancing matrix,
Confectionery industry*

Article history:

Received 07.07.2020
Received in revised form
22.07.2020
Accepted 06.08.2020

Corresponding author:

H. Rohanova

E-mail:

hanna.rohanova@
gmail.com t

ABSTRACT

In the paper liquidity and solvency as categories of corporate finance have been researched. The differences in interpreting the concepts of liquidity and solvency, as well as the inconsistencies between them and other indicators of the financial state of enterprises have been revealed.

The aim of the article was to determine the degree of liquidity and solvency of the object under study by using various research methods (the ratio analysis, the analysis of the balance sheet and liquidity balancing matrix) and to develop the measures to improve liquidity and solvency of the confectionery industry.

Solvency and liquidity indicators for “AVK Mukachevo Confectionery Factory” for 2015—2017 have been calculated. It has been determined that the solvency of business entities was expressed through the liquidity of their balance sheet. The classification of balance sheet assets of the enterprise depending on the liquidity and liabilities of the balance sheet according to their repayment period have been studied. It has been defined that during the period under study the liquidity of the balance sheet was not absolute, there was a deficit of absolutely liquid working assets, the lack of volumes of stocks and finished products, and significant excess of receivables over accounts payable, and, consequently, the company could not pay its current liabilities.

It has been determined that the best way to study the possible risk of unbalanced liquidity is to make a matrix of its balancing. The results of the analysis confirm the unbalanced liquidity, namely, the lack of own liquid resources and the insolvency of the enterprise.

The main factors that have an impact on the liquidity and solvency of the enterprise have been identified, and the measures to improve the solvency and liquidity management have been suggested.

ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Г. О. Роганова, К. В. Щербакова

Національний університет харчових технологій

У статті досліджено такі категорії фінансів підприємств, як «ліквідність» і «платоспроможність». Виявлено відмінності у тлумаченні понять ліквідності та платоспроможності, а також суперечливість взаємозв'язків між ними та іншими показниками фінансового стану підприємств.

З'ясовано ступінь ліквідності та платоспроможності об'єкта дослідження за допомогою різних методів дослідження (коефіцієнтного аналізу, аналізу балансу підприємства та матриці збалансування ліквідності).

Розраховано показники платоспроможності та ліквідності для «Кондитерської фабрики «А.В.К.» м. Мукачєво» за період 2015—2017 років. Визначено, що ступінь платоспроможності суб'єктів підприємництва виражається через ліквідність їхнього балансу. Досліджено класифікацію активів балансу підприємства залежно від ступеня ліквідності та пасивів балансу залежно від термінів їх погашення. З'ясовано, що протягом дослідженого періоду ліквідність балансу підприємства не була абсолютною, спостерігався дефіцит абсолютно ліквідних оборотних активів, недостатність обсягів запасів і готової продукції, значне перевищення сум дебіторської заборгованості над кредиторською, та, як наслідок, неспроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання.

З'ясовано, що оптимальним методом здійснення дослідження можливого ризику незбалансованої ліквідності є побудова матриці її балансування. Результати проведеного аналізу підтверджують незбалансовану ліквідність, зокрема нестачу власних ліквідних ресурсів і виникнення стану неплатоспроможності підприємства.

Визначено основні фактори впливу на ліквідність і платоспроможність підприємства та запропоновано заходи щодо вдосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю.

Ключові слова: ліквідність, платоспроможність, активи, пасиви, баланс, матриця збалансування, кондитерська промисловість.

Постановка проблеми. Оцінювання ступеня ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання посідає важливе місце в аналізі якості здійснення здебільшого операційної діяльності будь-якого підприємства. При визначенні ліквідності головна складність полягає в тому, що існують суперечності в трактуванні й розрахунку її показників і методики визначення, бази та джерел даних. Застосування різних підходів, своєю чергою, призводить до суперечливих результатів і хибних висновків [1, с. 126].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розуміння та визначення ліквідності й платоспроможності підприємств приділяли увагу багато вітчизняних і закордонних вчених. Так, у [2, с. 83] автори стверджують, що основними

показниками стабільного фінансового стану суб'єкта підприємництва є платоспроможність, ліквідність і фінансова стійкість. Відмінності між розумінням ліквідності та платоспроможності пояснюють таким чином: показники ліквідності базуються на порівнянні ліквідних активів з поточними зобов'язаннями і показують спроможність підприємства покривати свої короткострокові борги і зобов'язання; показники платоспроможності показують можливість підприємства оплачувати всі свої зобов'язання (коротко- і довгострокові) і необов'язково ґрунтуються на ліквідних активах. Звідси випливає, що показники ліквідності є також і показниками платоспроможності, а показники платоспроможності необов'язково є показниками ліквідності. Автор статті [3, с. 45] також вважає що не слід ототожнювати ліквідність підприємства з його платоспроможністю. Але, на думку автора публікації, поняття ліквідності вважається ширшим за поняття платоспроможності, оскільки ліквідність відображає спроможність підприємства розраховуватися власними оборотними активами (шляхом швидкого перетворення їх у гроші) по своїх поточних зобов'язаннях, а платоспроможність передбачає здатність розраховуватися лише наявними грошовими коштами та їх еквівалентами.

Ліквідність як економічна категорія знаходиться в центрі уваги не тільки теоретичних досліджень. Особливої актуальності останніми роками набули питання її визначення, оцінки та управління, оскільки економічна криза дестабілізує фінансовий стан, що вимагає постійного контролю фінансових показників підприємств [1, с. 126]. Значне місце в дослідженнях зарубіжних вчених займає виявлення факторів позитивного та негативного впливу на ліквідність підприємств і навпаки. У [4] визначено внутрішні чинники, що суттєвим чином впливають на ліквідність компанії, — відношення боргу до доходу, та зовнішні чинники, такі як інфляція, стандартне відхилення та обмінний курс. Результати дослідження [5] показали, що показники ліквідності, платоспроможність, зростання компанії та розмір підприємства не є факторами, що впливають на дивідендну політику. У публікації [6] автори дійшли висновку, що ліквідність компанії та її розмір не впливають на якість прибутку. Таких результатів автори досягли за допомогою панельного аналізу регресії даних і побудови рівнянь лінійної регресії у програмі SPSS тощо.

Відмінності у тлумаченні понять ліквідності та платоспроможності, а також суперечливі результати виявлення взаємозв'язків між ними та іншими показниками оцінювання фінансового стану суб'єктів підприємництва зумовили актуальність обраної теми.

Метою статті є дослідження ступеня ліквідності та платоспроможності підприємства кондитерської промисловості і розробка заходів щодо підвищення його ліквідності.

Викладення основних результатів дослідження. Методологія аналізу ліквідності підприємства передбачає дослідження абсолютних і відносних показників, що її характеризують [1, с. 128]. Таке дослідження із застосуванням коефіцієнтного аналізу ліквідності дає змогу правильно оцінити рівень ліквідності підприємства, як наслідок, надалі ефективно управляти його зобов'язаннями, створити позитивну репутацію підприємства, здатного виконувати свої платіжні

зобов'язання [2, с. 85]. До коефіцієнтів ліквідності належать коефіцієнт загальної, швидкої, абсолютної, критичної ліквідності та інші додаткові показники платоспроможності. Використання цих коефіцієнтів ускладнюється через різні варіанти назв, розбіжності в алгоритмі розрахунку та обґрунтуванні нормативних значень.

Узагальнення інформації з джерел [7], [1, с. 132], [8, с. 89—90] дало змогу скласти розширений перелік показників ліквідності та загальної платоспроможності із зазначенням оптимальних меж показників. Результати розрахунків показників на прикладі ПАТ «Кондитерська фабрика «А.В.К.» м. Мукачево» за 2015—2017 рр. наведені у табл. 1.

Таблиця 1. Коефіцієнтний аналіз ліквідності та платоспроможності досліджуваного підприємства (2015—2017 рр.)

Показник	Норматив	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення		
					2016—2015	2017—2016	2017—2015
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2—0,35	0,003	0,000	0,001	-0,003	0,001	-0,002
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6—0,8	0,065	0,080	0,079	0,015	-0,001	0,013
3. Коефіцієнт поточної ліквідності	>1	0,072	0,087	0,085	0,015	-0,002	0,013
4. Коефіцієнт критичної ліквідності	0,5—0,7	0,07	0,08	0,08	0,01	0,00	0,01
Маневреність власних оборотних коштів	0—1, зростання	-15,95	-13,10	-13,27	2,84	-0,16	2,68
Частка оборотних коштів в активах, %	Не нормується, залежить від специфіки діяльності підприємства	0,86	1,03	1,06	0,17	0,04	0,21
Частка власних оборотних коштів в загальній їх сумі, %		-13,68	-13,45	-14,12	0,23	-0,67	-0,44
Частка запасів в оборотних активах, %		8,90	7,56	7,39	-1,35	-0,17	-1,52

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів, %	50%	-17907,69	-17338,46	-17961,54	569,23	-623,08	-53,85
Коефіцієнт покриття запасів власним оборотним капіталом	0,5—0,8 зростання	-179,08	-173,38	-179,62	5,69	-6,23	-0,54
Коефіцієнт покриття запасів робочим капіталом	<1	-145,38	-139,69	-145,92	5,69	-6,23	-0,54

Примітка: розраховано авторами на основі даних балансу підприємства.

Такі показники, як маневреність власних оборотних засобів і частка власних оборотних коштів в їх загальній сумі, мають від’ємне значення через відсутність у підприємства позитивного значення показника власного оборотного капіталу.

За даними табл. 1 видно, що жоден із показників платоспроможності та ліквідності підприємства не відповідає оптимальному значенню, всі вони значно нижчі від нормативу. Причому слід наголосити, що більшість показників мають незначну динаміку до зростання, що є позитивним явищем. Але оскільки показники ліквідності і платоспроможності протягом досліджуваного періоду мають значення, значно нижчі за оптимальні, то підприємству потрібно повністю реформувати фінансову політику.

Загалом, у підприємства відсутні наявні грошові активи на покриття як негайних зобов’язань, так і короткострокових зобов’язань у відповідні строки. Отже, результати аналізу підтверджують неплатоспроможність і неліквідність підприємства протягом 2015—2017 рр.

На наступному етапі досліджено ліквідність балансу, тобто проведено зіставлення статей активу балансу, попередньо згрупованих і розташованих у порядку зменшення ліквідності, зі статтями пасиву, що згруповані за строками та розміщені в порядку збільшення термінів погашення зобов’язань підприємства (табл. 2) [9, с. 203].

Таблиця 2. Зіставлення активів і пасивів підприємства

Показник	Характеристика	Алгоритм розрахунку за даними ф. 1 «Баланс»
1	2	3
Високоліквідні активи (A1)	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	p.1160 + p.1165
Активи, що швидко реалізуються (A2)	Уся дебіторська заборгованість, що повинна бути погашена в строк	p.1125 + p.1130 + p.1135 + p.1140 + p.1145 + p.1155

Продовження таблиці 2

1	2	3
Активи, які реалізуються повільно (А3)	Запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів	p.1100 + p.1110 + p.1170 + p.1190
Активи, що важко реалізуються (А4)	Необоротні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	p.1095 + p.1200
Найтерміновіші зобов'язання (П1)	Поточна кредиторська заборгованість	p.1610 + p.1615 + p.1620 + p.1625 + p.1630 + p.1635 + p.1640 + p.1645 + p.1650 + p.1660 + p.1670 + p.1690
Короткострокові зобов'язання (П2)	Короткострокові кредити банків	p.1600 + p.1605
Довгострокові зобов'язання (П3)	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	p.1595
Постійні пасиви (П4)	Зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	p.1495 + p.1700
Умови абсолютної ліквідності балансу	$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4$	

Примітка: узагальнено авторами на основі джерел [1, с. 132], [2, с. 89—90].

Тож показники ліквідності відображають рухливість активів, стійкість пасивів, відповідність вироблюваних активних і пасивних операцій, можливості підприємства в погашенні узятих зобов'язань [2, с. 85]. Згрупуємо показники ліквідності та платоспроможності кондитерської фабрики «А.В.К.» (м. Мукачево) на основі даних з форми фінансової звітності № 1 «Баланс» за період 2015—2017 рр. (табл. 3).

Таблиця 3. Аналіз ліквідності балансу підприємства у 2015—2017 рр., тис. грн

Актив	2015	2016	2017	Пасив	2015	2016	2017	Платіжний надлишок або нестача		
								2015	2016	2017
(А1)	6	0	2	(П1)	2036	1988	2073	-2030	-1988	-2071
(А2)	127	159	161	(П2)	0	0	0	127	159	161
(А3)	13	13	13	(П3)	438	438	438	-425	-425	-425
(А4)	16868	16581	16355	(П4)	14540	14327	14020	2328	2254	2335
Баланс	17014	16753	16531	Баланс	17014	16753	16531	—	—	—

Примітка: розраховано авторами на основі даних балансу підприємства.

Для з'ясування рівня ліквідності балансу підприємства порівняно результати підсумовування кожної із груп активів і пасивів балансу дослідженого підприємства. Зазначимо, що баланс підприємства визнається абсолютно ліквідним при такій умові: $A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4$.

Табл. 3 містить дані про платіжний надлишок або нестачу активів. Бачимо, що перша умова не виконується в жоден із досліджуваних років, оскільки П1 значно перевищує А1 протягом 2015—2017 рр. Варто зазначити, що виконується друга умова. Цьому сприяла повна відсутність короткострокових кредитів підприєм-

ства. Також не виконується третя умова, оскільки довготермінові активи перевищують активи, що повільно реалізуються, на 425 тис. грн протягом усього досліджуваного періоду. Четверта умова так само не виконується, що свідчить про нестачу постійних пасивів, тобто власного капіталу, на 2335 тис. грн. на момент останнього досліджуваного року.

Стан ліквідності підприємства не можна вважати добрим, оскільки лише в одному випадку зберігається співвідношення: обсяг швидко реалізованих активів перевищує розмір його відсутніх короткострокових зобов'язань. У такому випадку підприємство начебто в найближчій перспективі залишиться платоспроможним, однак відсутність короткострокових зобов'язань не дає змоги зробити такий висновок. Але розмір найбільш ліквідних активів є меншим за суму найбільш термінових зобов'язань, наслідком чого є невчасне погашення термінової заборгованості. Довгострокові зобов'язання перевищують повільно реалізовані активи, що не дає надію на забезпечення платоспроможності підприємства в середньостроковій перспективі. Для покращення стану товариства необхідно збільшувати вартість найбільш ліквідних активів і зменшувати зобов'язання.

Вважається, що ступінь платоспроможності підприємства виражається через ліквідність його балансу. Необхідність підтримки відповідного рівня ліквідності пояснюється потребою створення позитивного інвестиційного середовища конкретного підприємства, адже за допомогою результатів аналізу ліквідності підприємств можна оцінити стан фінансового управління на підприємстві та рівень його фінансової безпеки [3, с. 43]. Найбільш практичною формою здійснення аналізу ризику виникнення незбалансованої ліквідності підприємства є складання матриці її збалансування.

Головним елементом матриці є розмір відповідної групи активів (A1—A4), спрямованої на покриття відповідної суми групи пасивів (П1—П4). У шапці таблиці по горизонталі знаходяться групи пасивів, які необхідно покрити відповідними групами активів. У матриці ліквідність активів зростає знизу догори, а терміновість пасивів зростає зліва направо. Отже, активи з найбільшим рівнем ліквідності скеровуються на покриття найбільш строкових зобов'язань. Якщо спостерігається надлишок фінансових ресурсів, то він направляється на покриття пасивів з більшим строком погашення, дефіцит активів для покриття належної групи пасивів компенсується за рахунок використання групи активів з меншим рівнем ліквідності.

У табл. 4 наведено матриці збалансування ліквідності досліджуваного підприємства у 2015—2017 рр.

Таблиця 4. Зведені матриці збалансування ліквідності досліджуваного підприємства за 2015—2017 рр. (тис. грн)

Усього по групі			Групи пасивів, 2015				Разом пасивів
			П1	П2	П3	П4	
			2036	0	438	14540	17014
1	2	3	4	5	6	7	8
Групи активів, 2015	A1	6	6				
	A2	127	127				
	A3	13	13				
	A4	16868	1890	0	438	14540	
Разом активів		17014					17014

Продовження таблиці 4

Усього по групі			Групи пасивів, 2016				Разом пасивів
			П1	П2	П3	П4	
			1988	0	438	14327	16753
9	10	11	12	13	14	15	16
Групи активів, 2016	A1	0	0				
	A2	159	159				
	A3	13	13				
	A4	16581	1816	0	438	14327	
Разом активів		16753					16753
Усього по групі			Групи пасивів, 2017				Разом пасивів
			П1	П2	П3	П4	
			2073	0	438	14020	16531
17	18	19	20	21	22	23	24
Групи активів, 2017	A1	2	2				
	A2	161	161				
	A3	13	13				
	A4	16355	1897	0	438	14020	
Разом активів		16531					16531

Примітка: розраховано авторами на основі статей балансу підприємства.

Дані таблиці матриці збалансування ліквідності об'єкта дослідження за 2015—2017 рр. свідчать про те, що існують наявні розриви ліквідності. В кожен із досліджуваних років пасиви з певним строком погашення покривалися активами з довгими термінами реалізації, тобто ці суми розташовані знизу від центральної діагоналі. Такі розриви свідчать про незбалансовану ліквідність, зокрема про нестачу ліквідних ресурсів і виникнення стану неплатоспроможності на досліджуваному підприємстві. Варто відмітити, що на підприємстві відсутня надлишкова ліквідність.

Зважаючи на результати дослідження, ПАТ «Кондитерської фабрики «А.В.К» м. Мукачеве», варто відмітити, що при аналізі ліквідності (на прикладі коефіцієнтного аналізу, аналізу балансу та матриці збалансування) було помітно, що платоспроможність на підприємстві не збережена та й узагалі досліджуваному підприємству притаманна недостатня ліквідність. Спостерігалась певна динаміка зростання коефіцієнтних показників, але значення наскільки відрізняються від нормативу, що ці зміни ніяк не позначаються на платоспроможності підприємства, вона й надалі відсутня.

У свою чергу, результатами низького ступеня ліквідності та платоспроможності ПАТ «Кондитерської фабрики «А.В.К» м. Мукачеве» є: недостатність абсолютно ліквідних коштів, неліквідність (недостатність) таких статей балансу, як запаси і готова продукція, наслідком чого є зменшення розміру оборотних активів, значне перевищення рівня дебіторської заборгованості над кредиторською. Як наслідок, неспроможність суб'єкта підприємництва сплачувати по своїх поточних зобов'язаннях.

Висновки

Отже, аналіз категорій ліквідності та платоспроможності «А.В.К» різними методами підтвердив, що вони повторюють і доповнюють одна одну. Використання досліджених показників при аналізі ліквідності підприємства створює систему критеріїв для прийняття обґрунтованих і якісних управлінських рішень у

сфері оперативної та перспективної фінансово-господарської діяльності дослідженого підприємства.

Основними факторами, що можуть впливати на підвищення ліквідності та платоспроможності суб'єкта підприємництва є: позитивна кредитна історія підприємства, яка надає можливість отримати довгостроковий кредит; можливість ефективного інвестування вільного капіталу; наявність прибуткової діяльності; достатній рівень амортизаційних відрахувань як внутрішнього джерела фінансування підприємства; скорочення дебіторської заборгованості підприємства та прискорення її оборотності; продаж неефективно використовуваних необоротних активів.

Отже, для вдосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю пропонуємо такі заходи:

- визначення пріоритету ліквідності — у разі обрання варіантів інвестування вільних фінансових ресурсів підприємству потрібно обирати найбільш ліквідні напрямки;

- постійний аналіз стану ліквідності, що дасть змогу уникнути надлишку потреб підприємства в ліквідних активах, так і їх дефіциту;

- готовність до надзвичайної ситуації щодо фінансового стану, тобто моделювання дій фінансово-господарського характеру в разі виникнення непередбачуваних або кризових ситуацій;

- ефективна робота із партнерами та контрагентами, тобто підтримка гнучких взаємовідносин з клієнтами та постачальниками сприяє, у разі потреби, терміновій мобілізації потрібних фінансових ресурсів;

- пошук внутрішніх джерел покращення стану ліквідності та платоспроможності об'єкта дослідження, економія наявних фінансових ресурсів;

- здійснення постійного моніторингу основних напрямів діяльності підприємства та розробка заходів щодо підвищення якості управління неефективними видами діяльності;

- оптимізація структури капіталу та контроль за співвідношенням засобів, що знаходяться у власності підприємства та його поточними і перспективними зобов'язаннями.

Перспективи подальших досліджень полягають у з'ясуванні чинників, що здійснюють негативний вплив на ліквідність і платоспроможність підприємств кондитерської промисловості та розробці заходів щодо нейтралізації їх впливу.

Література

1. Правдюк М. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління ліквідністю аграрних підприємств. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки та практики*. 2019. № 2. С. 124—139.

2. Чайка Т. Ю., Александрова В. О., Бабіч В. В. Платоспроможність, ліквідність і фінансова стійкість: теоретичні і методичні аспекти аналізу. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки): зб. наук. пр.* Харків: НТУ «ХПІ». 2018. № 37(1313). С. 82—89.

3. Мулик Я. І. Ліквідність підприємств як елемент управління фінансовою безпекою: методичне та інформаційне забезпечення. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки та практики*. 2017. № 4. С. 42—51.

4. Ooi Ee Hann (2019): Corporate Governance and Liquidity Risk of ZTE Corporation. URL: <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/id/eprint/97216>.

5. Silviana W., Waskito S. Impact of Liquidity, Solvency, Profitability, Company Growth, and Size of The Company Against The Dividend Policy. 1st Annual Conference On Ihtifaz: Islamic Economics, Finance and Banking (ACI-IJIEFB). 2020. P. 367—379.

6. Mohamad Hakim Z., Naelufar Y. Profitability, capital structure, liquidity and company size of profit quality. *Jurnal Akademi Akuntansi*. 2020. Vol. 3, № 1. P. 12—35. URL: <https://doi.org/10.22219/jaa.v3i1.10348>.

7. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» від 19.01.2006 р. № 14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>.

8. Мельник Т. А., Лобач К. В. Методи оцінки ліквідності. *Наукові записки*. Кіровоград: КНТУ, 2016. Вип. 20. С. 79—93.

9. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: КНТУ, 2014. 536 с.